

LISTEK.

Cvet ljubezni.

(Spisal Januš Golec.)

(Konec.)

Skoraj bi bil pozabil. V Dunajskem Novem mestu je našel Joško tudi izgubljene tovariše, že prej omenjene Hrvate. Ti so mu razložili celo uganjko o Dunaju in kazni. Joško se je pač predaleč potegnil z vlakom, mesto v Dunajskem Novem mestu, pa je izstopil na Dunaju. Sploh pa se oni niso peljali v tistem prenapoljenem vlakom kot on, ampak z drugim. „Greiter“ je bil jezen, ker se mu je izgubil, da je kar pihal in ga je tudi v jezici počrnil pri stotniku. Joško je bil sedaj na jasnem, nič se ni tolkel po glavi, ampak nekaka zadovoljnost ga je navdajala pri spominu, češ: sem vsaj videl Dunaj in tudi nekaj hučega in bridkega sem že skušal pri vojaki. Pisal je po 8 tednih dolgo pismo. — Dobil je tudi dolg in obširen odgovor od Vančke, mati pa so pridjali pismu petačo.

Joško se je nosil v svoji vojaški službi vedno vzorno, zato ga je pa tudi vse ljubilo. O Božiču se ni javil za dopust, daši ga je mikalo, želel je doma pomagati Vančki pri jaslicah. Pravi vzrok, da ni prošil, izviral je iz sramu, ni hotel kot prostak brez zvezde prirožljati na domača tla, upal pa je, da mu bodo okrog Velike noči prišli nekaj belega pod vrat. In res, za velikonočne praznike dobil je tudi on oblast, zadirati se nad podložniki, postal je „greiter“. Dali so mu dopust in zdrčal je proti ljubljenu Radlu, ne da bi bil prej kaj sporočil domov.

Oh, kako veselje je zavladalo doma, ko je prekorajil prag kot vojak-greiter. Vančka se ga ni mogla nagledati, tako so jej dopadle rdeče hlače in svetla, rožljajoča sablja. Prikupil se je vsem, ker je še vsakemu prinesel darilce. Sedaj je bilo pripovedovanja, vpraševanja in kramljanja brez konca, še na potrebni nočni počitek so pozabili.

Pa tudi Remšničani so gledali Joška pri Vstajenju z očmi in ustmi, kajti rdeče vojaške hlače, in dolgo, svetlo sabljo, je pač videl še malokdo. Celo župan mu je podal roko in ga potrkal pohvalno po ramih: „Fant, s tebe pa še bo nekaj, si že sedaj greiter“.

Lepi so bili ti dnevi dopusta za Joška, le zabi-bog, čas je dotekel kot bi ga bil s kolom podil. Ločitev od doma je bila sicer težka, pa ne tako kot prva. Posebno Vančka se je z nekakim ponosom poslovila od njega, v trdnem prepričanju, da bo, ko se vrne drugič domov, imel še več zvezd pod vratom.

Joško se je srečno vrnil, pozabil na dom in se zopet vživljal v vojaško življenje.

Kupili so pa za vojašnico, v kateri je služil Joško, mladega konja. Lepa žival, pa tudi divji je bil in ni se pustil jezdit. Stotnik ga je izročil Jošku v šolo, češ, naj ga „zmuštra“ za ježo. Trudil se je s porednežem, dolgo je trpelo, predno je smel sploh sestiti nanj. Ko je pa enkrat sedel v sedlu, potem pa je šlo po dvorišču, da se Bog usmili. Konj je letal, se vzpenjal, da bi spravljal jezdeca raz sedla, pa se mu ni posrečilo. Žival se je utrudila, stopala mirneje in v odmerjenem koraku. — Prišel je na dvorišče sam stotnik in si ogledoval od daleč konja in jezdeca. Joško je opazil stotnika, hotel se je pokazati tudi pred njim in po-

gnal konja v skok. Bila sta v najlepšem diru — r-s-k je počil stremen pri sedlu. Jezdec je padel, konj pa ga je še brcnil z levo nogo.

Kaj se je zgodilo naprej z njim, ni vedel, zagrnila ga je omedlevica v nevednost. Zbudil se je v bolnišnici. Po glavi ga je kovalo in mu sumelo in leva noga ga je grozno bolela, pred seboj je pa zagledal 3 zdravnike. Zvedel je za mladega človeka grozno novico: noga ni samo zlomljena, ampak grozno zmečkana. Povili so mu je sicer, pa Joška je v kljub obvezi neznošno bolela in lotevala se ga je vročica, noge se je oprjel — prisad.

Ali smrt, ali pa nogo proč, so izjavili tretji dan zdravniki. Joška je spreletela ta novica, mravljinca so mu zagomazeli po udih; kaj pa je mladi človek sirota in potem še hribovec brez noge? Dolgo ni dal odgovora, pa bolečin ni mogel več prenašati. Udal se je in vzeli so mu nogo pod kolenom. Bolečine so ponehale. Rane pa ni mogel pogledati, s strahom in grozo ga je navdajala zavest: dosedaj ni samo sirota, ampak tudi — berač.

Solze so mu prišle v oči, ko so mu čez nekaj mesecev prinesli novo, drugo nogo, pa bila je — lesena.

Sedaj še-le je pisal domov, da je bil bolan, pa da je že bolje, vendar, rad bi si okrepil zdravje, prišel bode domov in naj ga pride nekdo ta in ta dan počakati na kolodvor.

Zapustil je bolnišnico, se poslovil od predstojnikov in tovarišev, vsak mu je sočutno podal roko, ko je gledal tako krepkega mladeniča brez noge. Kot spomin na vojaška leta vzel je seboj samo sablo in seveda za celo življenje pa — leseno nogo. Sedel je v vlak na poti domov, vznemirjale so ga misli: Kako se ga bodo ustrašili domači, kaj poreče Vančka, ko ga ugleda z leseno nogo? Kaj še-le, ako ga pride ravno ona čakati na kolodvor. V morju bridkosti je zaplavala njegova duša, mučila ga je zavest, da je sirota in berač, nadlegoval ga je tudi dvom: Kaj pa, in to bi bilo pač strašno, če ga pri Stegovih napodijo, ko ne bode več za težko delo?

Med takimi duševnimi mukami in dvomi je dospel na cilj, na postajo Brezno. Odprl je okno, pogledal skozi in res je stala na kolodvorski ograji Vančka, praznično oblečena, čakala je njega. Sprevodnik mu je pomagal iz voza, bližal se je Vančki, potrkovala je s palico in leseno nogo, njeno oko je motrilo potnike, hotelo je med njimi ugledati lepega vojaka v rdečih hlačah, s svetlo sablo, ljubega Joška.

Zdrznila se je, ko jo je nekdo prijel za ramo in jo na rahlo poklical: „Vančka!“ Pogledala je prišleca, ga spoznala in kriknila tužno kot obstreljena srna. Pero se mi ustavlja, zaupati papirju čustva obeh, tako pošteni in odkrito se ljubečih človeških src, ki ju je udarila nezasužna šiba.

Stopala sta počasi, saj hitro itak ni šlo. Vančka je držala Joška pod roko, v enomer ihtela in še vprašati ni mogla, kje in kako je izgubil nogo. V strmi hrib pa ni šlo, Joško je bil še premalo vajen svoje nove tovarišice, lesene noge. Pa Mlinarjev Blaž, ki mu je bil Joško prijatelj že iz mladosti, je radovoljno napregel gare in ga potegnil na Stepovino. Za vozom je stopala Vančka. Nista govorila, le solze iz ljubečih deklinskih oči so šepetale Jošku, da obetati tudi ona žnjim nesrečo, da gotovo trpi še več nego on sam.

Seveda, tudi vsi domači so plakali, ko Joško ni

prišel peš, ampak se je prvič pripeljal na toliko dragi mu Radl. Še le čez par dni, ko so se že vsi udali v neizogibno kruto usodo, je povedal, kje in kako je izgubil nogo. Motil se je, ko je menil, da ga bodo sedaj kot hromega in brezdelnega berača gonili od hiše. Stregli so mu skrbneje nego poprej. Branili so mu vsako, še tako lahko delo, ker ga niso samo ljubili, ampak se jim je tudi smilil.

Se z nekako večjo ljubeznijo se ga je sedaj oprilela Vančka. In ravno zavest, da je ljubljen, da je pri najboljših ljudeh, ki ne zapustijo človeka tudi v nesreči, delala je Joška srečnega in privadil se je na novi spremljevalki — palico in leseno nogo. Ni hodil na poljsko delo, ampak izdelovati je začel vedrice in jih znal tako okusno pobarvati, da so ljudem dopadle in vsak je rad kupil od njega. Postal je s časom tako spreten pri tem delu, da je izgotovil po 3 na 1 dan in zaslužil več, nego bi se pečal s kakim drugim delom. Izkupička pa ni shranjeval sam, ampak ga je dajal materi.

Stara Stepovka se je že postarala in rada bi bila preložila gospodinske posle na rame svoje hčere. Razmišljala je o tem veliko, pa vest jej je vedno šepetala: Najboljši zet bi bil Joško, pa saj tudi Vančka ne vzame drugega. Mikalo je sicer obilo premožnih ženinov na Vančkino sroce, posebno sedaj, ko so menili, da popolni berač Joško menda le ne bole zagospodaril na Stepovini. Toda varali so se. Vančkino srce, ki je ljubilo nekdanjo siroto, držalo se je z vso ljubeznijo tudi pomilovanja vrednega berača. Kratko in malo, vsak snubec je bil na fin, če je hotel razumeti, ali pa če je bil bolj trde kože, tudi na bolj občutljiv način, odbit.

Joško je večkrat Vančki govoril, da je prosta, da jej ne brani, naj le vzame drugega, kaj bode s siroto in beračem, on bode zadovoljen, če ga še sploh ne bodo gonili od hiše. Pri takih izgovorih, ki so zveneli tako tuje in prisiljeno, je pogledala Vančka svojega Joška tako mило in proseče, da je vsikdar vse preklical in jo prošil zvestobe.

Prikimal je zimski čas, doba svatb vsaj pri nas na hriboh. Na več mestih so se pripravljali na svatbo, pa tudi Vančka in Joško sta bila že v tretje oklicana in v ponedeljek naj bi imela biti poroka.

Zbralo se je pred in v cerkvi veliko radovednežev ženskega in moškega spola, vsak bi bil rad videl ženina z leseno nogo, daši ni bil tujec, ampak domačin. Vsem so se zrosile oči, ko je za tako čedno nevesto stopal ženin milega obraza, krepke in velike postave, pa tako v srce segajoče je odmevalo v cerkvi potrkanje palice in lesene noge. Gospod župnik so imeli ganljiv nagovor. Cela cerkev je plakala, ko so opisovali pravo nevestino ljubezen, ki je ona ni kazala samo v žarni luči sreče, ampak tudi ob zatonu solnea, v nesreči. Ni ljubila samo Joška kot ponosnega vojaka, ampak tudi kot berača z — leseno nogo. To je torej cvet prave, planinske ljubezni, ki še raste in se tudi razcveta, pa ne po mestih in trgih, ampak njen vrt in dom je — planinski raj.

Zakonska Joško in Vančka sta živela na Stepovini zadovoljno, da, srečno. Mati se niso nikoli kesali, da so izročili posestvo hromemu gospodarju. Ni jim bil samo zet, ampak tudi sin. Učakali so še največjo srečo za vsako babico: pestovali so čez leto dni malega Joškeca, ki je imel matrine oči in očetov obraz, vsaj oni so tako razsodili.

Iz celega sveta.

Vihar pognal železniški voz, ki je povezil 14 oseb. Na tovorni postaji v Waldenburgu je silovit vihar pognal v dir železniški voz, ki je dirjal po progi in na nekem železniškem prelazu zavozil v nek električen voz, v katerem so se vozili delavci. 14 oseb je bilo usmrčenih.

Obsodba ruskega špijona (vohuna) v Zagrebu. Ruski špijon Kopkoep je bil obsojen v Zagrebu v smrt na vešalah; to se je zgodilo dne 13. p. m. Kopkoep je prišel lani v Zagreb v svrhu špijaže v področju 13. vojnega zbora. Ta vohun je bil v zvezi z vohuni Jandričem in zloglasnim Redlom ter drugimi takimi tiči.

Avstrijski nadporočnik ustreljen v Albaniji. Nadporočnik 70. pešpolka, Ghilardi, je bil ustreljen v nekem spopadu s Srbi. Odšel je bil v Albanijo, da organizira albansko orožništvo. Njegova mati je bila pred kratkim v Belovaru na Hrvaškem umorjena.

Konec čudaka. Peterburški listi poročajo sledeče o žalostnem koncu čudaka, ki je bil knežjega rodu. Knez Čegodajev, star nad 70 let, je živel že več let v Peterburgu na Ruskem v zelo ubožnih razmerah. Oblašil se je v naravnost neverjetno umazane cape in bival v skrajno zanemarjenem in umazanem stanovanju, v katero pa razen njega ni imel nihče vstopa. Živel je z ostanki jedil, ki jih je nakupoval za par kopejk. V sobi kneza je stal lep glasovir, ki ga je pa rabil za posteljo. Spal je na njem, pokrit s smrdječimi cunjami. Kako se je ta skopi knez seznanil z mlado vdovo, po imenu Černova, ni znano, kakor tudi ne, kako si je pridobila ona knezovo zaupanje. Vsekakor pa je živel zadnje mesece v stanovanju Černove, in sicer v ravno taki zanemarjenosti kot svoječasno. Stari knez je končno zbolel in umrl, poprej pa je napravil popolnoma pravilno oporočo, v kateri zapuščala vse svoje premoženje sorodnikom vdove Černove. To oporočo hočejo pa sorodniki Čegodajeva ovreči. Govoriti so se začele vsakovrstne stvari o vzroku smrti in so končno mrtveca tudi sodnijsko izkopal. Časopisi so

začeli pisati o milijonski dedščini kneza in opisovati Černovo kot zvijačno žensko. Kakšne smrti je umrl Čegodajev, bo zdravniška preiskava pač dognala. Da pa končno umrje 70letni človek, ki je živel skrajno zanemarjeno, pač ni nič izvanrednega, kakor tudi ni izvanredno, da zapusti kdo svoje premoženje kaki tuji osebi. Poleg tega pa knez ni zapustil milijonov, temveč samo kakih 50.000 rubljev, ki jih bo pač Černova kljub ugovoru sorodnikov dobila.

Zahvala turških vojnih vjetnikov Bolgariji. Iz Sofije poročajo, da je 1250 turških vojakov, ki so bili vjeti v Sofiji, pred odhodom iz Burgasa poslalo carju Ferdinandu brzojavko, v kateri so mu zahvaljujejo, da se je z njimi za časa vjetništva na Bolgarskem tako lepo postopalo.

Najstarejši časnikarski inserati. Navadno se misli, da je podjetni angleški duh prvi pričel z anonširanjem (oglas) v časnikih, toda to zaslugo si prisvajajo kitajske novine „Kin-Pana“, ki so najstarejši časopis na svetu. Ta vladni list kitajskega cesarstva, ki se v doslovnem prevodu zove „oče tiska sveta“, je pričel izhajati l. 989 po Kristusu. Leta 1361 je postal tednik, a od leta 1800 izhaja vsak dan, prinašajoč od l. 1457 naprej v svojem trgovskem delu plačane oglase. Za Kitajci so v tem pogledu seveda prvi Angleži. Nekateri številke lista „English Mercury-ja“ iz leta 1588 oglašajo novo izišle knjige. Prvi leta 1622 redno izhajajoči list „Weekly News“ ni v začetku sprejemal nikakih oglasov, ti so se začeli gosteje pojavljati v tem listu še-le sredi 17. stoletja.

Zopet uspeh policijskega psa. V prvi polovici t. m. je bila kočarju E. Matoušku v Postrebnovi pri Zagrebu ukradena obleka in perilo v skupni vrednosti za 195 K. Ker se ni moglo dognati, kdo je bil ljubiti nočni gost pri imenovanem kočarju, so dobili iz Zagreba policijskega psa. Privedli so ga čez 2 dni po tatvini ga lice mesta in mu dali povohati pipo, ki jo je bil tat tam pozabil. Toliko, da je pes povohal pipo, jo je takoj ubral po poti naravnost proti vasi Sudkov. Tu je hitel v hišo slikarskega mojstra Jane-

za Karasa, pri katerem so bile ukradene reči v istini najdene. Nato je bil Karas oddan sodišču.

„Na svidenje, če bo kaj prostora.“ Neljube pomote se lahko zgodijo, če vdova naroča spominke trakove. V neki varšavski tiskarni je nedavno naročila neka vdova trakove za pogrebne vence, ki naj bi imeli sledeči napis: „Počivaj v miru! — Na svidenje!“ V zadnjem trenutku pa je hotela žena, da bi bil napis na vencu še pristranejši, pa je brzojavila tiskarni, naj pristavi besedam: „Na svidenje“ še besedi „v nebesih“, ako bo kaj prostora ostalo. Tiskarna je ugodila želji žalujoče vdove. Ko pa se je vršil pogreb, so brali pogrebeci in drugi ljudje začudeni napis na vencu, ki se je glasil: „Počivaj v miru! — Na svidenje v nebesih, ako bo kaj prostora ostalo.“

Celo mesto se pogreza. Pod ogrskim mestom Maros-Ujvar so veliki solni rudniki, katere je letos vsled povodnji voda večkrat poplavela. Ker je raztopila voda ogromno soli, so se začela tla pod mestom sedaj pogrezati. Okoli 200 hiš je bilo treba takoj izprazniti, promet po mestu je ustavljen in velikanska panika vlada med ljudstvom, ki se ne čuti več na varnih tleh.

Smola. Žandar dvema pijancema: „Vidva gresta z menoj!“ — Eden izmed pijancev: „Vzemite mojega tovariša, jaz imam smolo. Kadar grem z orožnikom, me vselej zapro!“

Krompir in čebulja. Krompir: „Ali ni to žalostno življenje? Danes me bodo imeli za večerjo. Le še nekuj ur, pa bom vrel v vodi. Strašna smrt! — Čebulja: „Kaj ti! Mene bo kuharica živo razrezala na kosce in potem v vreli masti mešala. To bo še-lestranska smrt! — Krompir: „Pa imaš ti vsaj to zadoščenje, da se bo kuharica jokala, kadar te bo rezala, pri meni se pa ne bo.“

Naravnost je povedal. A.: Kaj pa pomaga, če ti dam 800 K, za katere me prosiš, čez teden dni boš gotovo zopet tukaj in boš zahteval novega posojila? — B.: Nikakor ne, ker hočem s tem denarjem za 6 tednov v toplice.